

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

Goede moed

"Heb goede moed, sta op, Hij roept u"
Marcus 10:49b

Wat kunnen onze woorden soms leeg zijn. Heel schrijnend kan dat uitkomen bij een ernstige ziekte, of in dagen van rouw. Wat zeggen mensen dan vaak gemakkelijk: "Nu, sterkte, hoor!" Of: "Je moet maar moed houden!" Maar je moet zelf maar in dergelijke omstandigheden zitten. Wat betekent zo'n woord "Sterkte!", of "Moed houden!" dan? Ja, waar moet je dan moed en kracht vandaan halen? Laten we een antwoord zoeken in de geschiedenis van de genezing van Bartimeüs. Want juist deze man weet wat het is, te moeten leven in de grootste ellende. Hij is blind. Met dat ene woord is zijn leven getekend. Nooit kan hij iets zien, nooit kan hij normaal werk verrichten, altijd is hij afhankelijk van anderen. Dat betekent dat hij in feite aan de kant gezet is. Hij telt niet mee en niemand houdt eigenlijk rekening met hem. Er blijft voor hem dan ook maar één ding over om nog wat in zijn levensonderhoud te voorzien. Dat is: bedelen! Elke dag weer zijn hand ophouden en roepen om een aalmoes.

Wat een leven moet dat geweest zijn, wat een vragen zal dat gegeven hebben! We kunnen ons zo indenken dat Bartimeüs gebukt ging onder moedeloosheid en uitzichtloosheid. En dat wordt op zekere dag nog erger; op de dag nog wel dat hij een vonkje hoop gekregen had dat er verandering zou komen in zijn moeilijke omstandigheden. Want terwijl hij die morgen aan de kant van de weg zit te bedelen, hoort hij het gerucht dat Jezus van Nazareth in aantocht is, de Wonderdoener over wie iedereen spreekt! Zou Die hem kunnen helpen? Zou Die hem willen helpen? Hij begint te roepen, te schrééuwen: "Jezus, Gij Zoon Davids, ontferm U mijner!" Al zijn verlangen, al zijn hoop legt hij in die ene schreeuw.

Maar... het valt zo tegen. De schare, die zich verdringt om deze Jezus van Nazareth roept hem toe dat hij stil moet zijn. Zó te schreeuwen..., dat pas toch niet!

En wat doet Bartimeüs? Al zinkt zijn moed wellicht weg..., hij begint nog luider te roepen. Hij kan zijn nood niet voor zich houden. Het moet trouwens maar echt hoog lopen, dan kunnen we niet zwijgen. Maar in zijn hart zullen de vragen zich wel vermenigvuldigd hebben: zouden die mensen geen gelijk hebben? Past zoiets niet...? Het zou toch geen wonder zijn als de Heere naar mij niet wil omzien? Hij heeft immers nog geen woord gezegd en reist verder naar Jeruzalem zonder aan mijn geroep aandacht te schenken?

En dán gebeurt het: De Heere Jezus staat stil. Bartimeüs hoort het gedruis van de voetstappen afnemen. Vaag verneemt hij dat midden in de schare zacht gesproken wordt. En dan hoort hij plotseling iemand tot hem zeggen: "Heb goede moed, sta op, Hij roept u!" Bartimeüs staat op. De donkere wolken vol moedeloosheid en uitzichtloosheid verdwijnen. Hoop begint in zijn hart te gloren. Hij vat moed!

Waaróm staat Bartimeüs op en waaróm krijgt hij eigenlijk moed? Neen, niet in de eerste plaats omdat de mensen rondom de Heere Jezus tot hem zeggen: "Houd moed!" Want dat betekent uiteindelijk maar weinig. Het ene moment zeggen ze: "Houd moed!" en straks zeggen ze weer: "Houd stil!" Niets kan moeilijker troosten en moed geven dan een mens...! Maar Bartimeüs krijgt moed omdat er gegronde reden is om moed te vatten. Die reden is, dat gezegd wordt: "Hij roept u!" In die woorden hoort Bartimeüs een genadeboodschap: "Déze bestraft u niet, zoals de schare deed. Hij gaat niet verder op Zijn tocht zonder naar u om te zien. Hij wil uit onverdiende ontferming met u te doen hebben, Bartimeüs. En daarom: "Heb goede moed, sta op, want Hij roept u!"

De vraag komt daarbij boven: Waarom moet Bartimeüs eigenlijk opstaan? Waarom komt de Heere Jezus Zélf niet tot hem en maakt Hij hem ziende door bijvoorbeeld zijn ogen aan te raken of

door slijk op zijn ogen te doen? Het antwoord is eigenlijk heel eenvoudig: De Heere vindt dit juist nodig om Bartimeüs. Hij moet opstaan en tot de Heere Jezus komen in zijn armoede en met zijn ellende. Dat is ook de reden waarom de Heere hem straks vraagt: "Wat wilt gij dat Ik u doen zal?"

Dan mag Bartimeüs al zijn nood, zijn zorgen en zijn zonden uitspreken voor Hem. Hij mag komen zoals hij is in zijn blindheid en in zijn schuld.

De Heere roept ons ook om tot Hem te vluchten in de grote nood van ons leven. Hij wacht erop dat wij met al onze vragen, onze nood, ja, met onze hemelhoge schuld tot Hem de toevlucht nemen. Dan komen we niet als vrome mensen, of als mensen met eisen en rechten. Dan komen we in ootmoed en rechteloosheid, onszelf aanklagend voor Hem! En voor hen die Hem zó nederig te voet vallen en ootmoedig pleiten om ontferming, valt het mee. Al hebben ze zelf geen hoop en geen moed meer, al hebben ze alles tegen, tot hen wordt gezegd: "Heb goede moed, sta op, Hij roept u!" En de woorden die Hij tot hen spreekt zijn geen lege woorden, maar evangelie van vrije genade. Daarom geeft het Woord dat Hij door Zijn Geest aan het hart toepast, sterkte en troost bij ernstige ziekte of bij rouw en verdriet. Daarom verdrijft het Woord dat Hij met kracht tot onze ziel spreekt de geestelijke blindheid die ons eigen is en verlost van het benauwende juk van de zonde. Hoe lang leven we nog door of zoeken we het nog bij onszelf, als er Eén is, Die tot blinden, schuldigen en dwazen laat zeggen: "Heb goede moed, sta op, Hij roept u!"

A. Baars

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een meditatie van prof. A. Baars opgenomen over Marcus 10:49b "Goede moed," Ds. M.C. Tanis schrijft over 2 Tim. 4:8 onder het opschrift "Roem in de Heere". Ds. P. Roos levert een bijdrage onder de titel "Amtsdragers". Ds. K. Hoefnagel geeft een verslag van onze laatste ontmoetingsdag op Urk en schrijft in zijn vragenrubriek over "bange kinderen." Van de hand van ds. J.M.J. Kieviet treft u een bijdrage aan in zijn serie over het Avondmaalsformulier. Ds. P. den Butter vervolgt zijn serie over Agur en schrijft een column over ds. Aarnoudse.

Ontmoetingsdag Urk

De ontmoetingsdag mocht gehouden worden zaterdag 20 september op Urk in de "Eben-Haëzerkerk". Er was sprake van een goede opkomst. Het deed ons goed dat er meerdere gezinnen waren met jonge kinderen, vooral uit het noorden van het land. De ontmoetingsdagen voorzien duidelijk in een behoefte. Het is een goede zaak elkaar te ontmoeten, met elkaar te spreken in een tijd waarin verdeeldheid, verwarring en wereldgeïjektivormigheid ook in de kerken hoogtij vieren. Het gesproken woord mocht

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Email: pand@solcon.nl

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 10,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 8 dollar per jaar.

Advertenties € 0,39 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

weerklink vinden. De Heere geve dat deze dagen samenbindend en behoudend mogen werken voor onze kerken. De opbrengst van de visverkoop is voor de helft bestemd voor de stichting 'Bewaar het pand' en voor de helft voor de arbeid van Truus Ringelberg in Malawi.

Br. Beukers

Ons bestuurslid br. Beukers kreeg met zijn vrouw een ernstig bericht te horen. Bij controle is gebleken dat er in de overgebleven nier een kwaadaardig gezwel zit. Medisch gezien is hier niets meer aan te doen. Het valt niet mee als je dat bericht krijgt terwijl je je naar omstan-

digheden nog goed voelt. We wensen br.en zr. Beukers van harte sterkte toe in het verwerken van deze ernstige tijding. Bovenal wensen wij hen van harte de ondersteuning des Heeren toe en voor een voorbereiding op de eeuwigheid die nadert.

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 16 oktober verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 9 oktober.

AvH

Ambtelijke praktijk

ROEM IN DE HEERE 2 Tim. 4:8

Om de vier jaar werden in Griekenland de olympische spelen gehouden. Het was een hoogtepunt in de Griekse wereld. De spelers stonden in het middelpunt. Ze werden aangemoedigd. Het gebeuren verdween op de duur niet. Het is zelfs een wereldgebeuren geworden. Na de tweede wereldoorlog werd de organisatie weer opgepakt. Nu ligt Peking achter. Er werd naar gekeken, naar geluisterd, over gelezen en over gesproken. Bijzonder werd de prestatie van de Nederlanders nagegaan. We kunnen zeggen: het is een nationaal en internationaal gebeuren.

Maar nu Paulus. Wie leeft in gedachten bij hem? Wie denkt aan hem? Zittend in een cel waren de spelen op komst of net voorbij. We weten het niet. Beelden ontleend aan de spelen plaatst hij in zijn schrijven. We kunnen weten waarom hij dit deed. Van acceptabelheid op zich is geen sprake. Temeer daar de goden bij het spel, de overwinning betrokken waren. Het was een puur heidens spel. Waarom dan toch beelden gebruiken hieraan ontleend.

Hoe is dat mogelijk? Die opmerking kan gemaakt worden. Juist door het gebruik van de beelden wil Paulus laten uitkomen wat het onovertrefbare, het eeuwige is. In de sportwereld worden prestaties beloond met een krans. Met een medaille. Nu goud, zilver of brons. Maar wat men bereikt, ontvangt, heeft tijdelijke waarde. Men kan er geen troost uit putten voor dit leven en nog minder voor de dood. Het eeuwige leven wacht niet. Zo voor het oog is Paulus in zijn cel de armste man van de wereld. Maar hij mag en kan er op wijzen dat hij de rijkste is. Zijn woorden, zijn getuigenissen, zijn vereeuwigd. Op wat hij uitspreekt komt het aan. Maar spelers kunnen toch christenen zijn? Er wordt van gehoord, zeker.

Het oordeel komt ons niet toe. Maar samengaan geeft te denken. Temeer daar de zondag, dat is Gods dag, erbij betrokken is en de mensen en hun prestaties zo centraal staan. Zo zien we het toch? Met de beelden, door Paulus overdrachtelijk gebruikt, wordt door hem heel wat gezegd. En dat niet zo maar. Het is gegrond. Het gebeurt. Voor hem is weggelegd de kroon der rechtvaardigheid (vs. 8).

Wat wacht!

Voor Paulus ligt gereed een kroon. Een krans. Nu werd na de wedloop aan de overwinnaar een krans gegeven. Een krans die reeds gereed lag en na de finish om het hoofd van de winnaar werd gelegd. In Griekenland werd de krans gemaakt van bladeren uit de heilige tuin van de god Zeus. Zo werd de krans gezien als een teken voor de winnaar dat hij door de goden begenadigd was. Welk een eer. Een eer naar verdienste, naar prestatie. Doelt Paulus nu daarop, dat hetgeen wacht, een stuk verdienste-lijkheid is? Alles is uit en door genade alleen. Dit is een les die geleerd wordt. Wie het verstaat en kent, heeft maar één zin om de Heere de eer te geven. Zo was het bij Paulus. De Heere geeft de overwinning. Voor hem ligt nu gereed de kroon, de krans der rechtvaardigheid. Dit laatste vraagt verklaring. Er dient niet gedacht te worden aan de rechtvaardigheid Gods in Christus Jezus. Daardoor mag een zondaar kennen wat in zondag 23 staat. Rechtvaardig te zijn in Christus voor God. Zeker, die weldaad des Heeren staat niet los van wat Paulus uitspreekt, maar hier moet gedacht worden aan het leven in de vrede des Heeren. De heilige levenswandel. Dit leven nu wordt uit genade gekroond. Gekroond met de kroon van het eeuwige leven. Denk aan Psalm 37:37 Let op de vrome en zie naar de oprechte, want het

einde van die man zal vrede zijn. Nu zegt Paulus, die kroon, die krans, is voor mij weggelegd. Het werkwoord wegleggen door hem gebruikt heeft de volgende betekenis. Het betekent opgeborgen, bewaard worden. Terecht is gezegd: de prijs ligt in Gods kluis. Daar kan geen dief aan komen. Het is een schat die bewaard wordt in de hemelen.

Geen overtrokkenheid

De eindstreep, de overgang naar het eeuwig zalig leven, wacht. Maar het zal plaatsvinden. De Heere houdt getrouw Zijn woord en ik zal naar Zijn woord niet beschaamd worden. Wat is Paulus rijk. Niet in de arena toegejuicht door duizenden, maar in een donkere cel. Kijkend op de kale muren. Maar gelukkig! Hij heeft de berijming niet gekend, maar de zaak wel. Wij zingen: Hij kan en wil en zal in nood, zelfs bij het naderen van de dood, volkomen uitkomst geven (Psalm 68:10). Die regels zijn kostbare parels gelijk. Voor ons ook? De grond van bekroning geeft Paulus aan.

De Heere, de alles Overheersende, doet ~~er~~ *er* ~~daar~~ *daar* als de rechtvaardige Rechter. Dit wordt door hem met nadruk gezegd. In zijn leven heeft Paulus te maken gehad met onrechtvaardige rechters. Appelleren was uitgesloten. Hij wilde het ook niet. Hij gaf alles over aan Hem Die rechtvaardig oordeelt. Erend, verheerlijkend wil Paulus spreken van zijn Heere. Hij is rechtvaardig. Op Zijn rechtvaardigheid en trouw kan men zich verlaten. Hij schenkt ook wat Hij heeft beloofd. Zijn lot ligt in de doorboorde handen van de Heere eeuwig veilig. Hij ontvangt de kroon. De krans. *Met het 'door U, door U alleen om het eeuwig welbehagen', kan hij gerust vertrouwend wachten op het schavot.* Zijn dood zal een doorgang zijn naar de eeuwige zaligheid. Paulus dood leidt tot eeuwig afsterven en erven. Wat is de verdienste van Christus groot en rijk. Wat doet het: 'Ik voor u, daar gij anders de eeuwige dood had moeten sterven.' Ootmoed, ootmoed, ootmoed is een levenskenmerk van een christen heeft een kerkvader gezegd. En terecht. Zeggen wij het hem na?

Bemoediging

Een christen leeft niet voor zichzelf. In de Bijbel komen we dit regelmatig tegen. We worden erop gewezen. De Heere Jezus benadrukt dit ook in Zijn onderwijs. Paulus zegt met overtuiging: de rechtvaardige Rechter zal niet alleen aan mij de kroon der rechtvaardigheid geven, maar ook aan allen die Zijn verschijning hebben liefgehad (vs. 8)

Verschijsning

De verschijning waar Paulus over spreekt

ziet op de komst van de Heere Jezus aan het einde van de wereldgeschiedenis. Die verschijning staat niet los van Jezus' verschijning in het vlees. Het wonderlijke gebeuren in de kerstnacht spreekt van de verschijning Gods in de Geborene. Aan de eerste komst van Jezus Christus is onlosmakelijk verbonden de tweede komst. Christus' zijn en leven in de staat van Zijn vernedering was noodzakelijk tot voldoening, verzoening en verwerving. Zijn staan in de staat van Zijn verhoging is niet minder van betekenis.

Uit het Woord weten we het. Beide staten zijn onmisbaar. Wie op de leerschool van de Heilige Geest een plaats heeft, gaat dit verstaan, al rijker en dieper. Zeer rijk wordt ons in de Heidelbergse Catechismus het werk van de Heere Jezus in beide staten getekend. Nu spreekt de wederkomst van Jezus van de completering van Zijn werk. Voor de zondaar en in de zondaar. Dan zal God de Heere alles in allen zijn. Dan is er de volkomenheid. De algehele verlossing. De volle gemeenschap met God drie-enig. Vader, Zoon en Heilige Geest. De verschijning van Jezus Christus vervult wat geschreven staat: wat geen oog heeft gezien. Geen oor heeft gehoord en in geen 's mensen hart opgeklommen is, heeft God bereid dien die Hem liefhebben (1 Cor. 2: 9).

Liefhebben

De krans der rechtvaardigheid wordt ontvangen door allen die 's Heeren verschijning liefhebben. Daarnaar uitzien. Daarnaar verlangen. Uitzien naar de grootheid, de heerlijkheid, de majesteit des Heeren. Dan zal Hij eeuwig als Koning heersen. Omringd door Zijn engelen. Zijn dienaren. Zijn onderdanen, die Hem dag en nacht dienen in Zijn tempel. Hem eren en lofprijzen. Daar heeft Jezus Christus ook recht op. Op aarde mag er de verwondering zijn. Het knielen voor Hem is een stukje levensvermaak. Uit liefde tot Hem zou men volmaakt, oprecht voor Hem willen zijn, Hem dienen en vrezen. De beleving ervan is een voorsmaak van het hemelleven. Komt Hij, dan is men zondeloos. Als waarachtig, rechtvaardig mens zal men Hem eren. Tot in eeuwigheid. Dit leven triomfeert, want de zonde ligt voor altoos begraven. Het Hem verdriet aandoen is voorbij. Want de Heere zal alle tranen van het aangezicht afwissen. Nu ontstaat in de wereld het verlangen naar 's Heeren verschijning gedreven door het liefhebben. Het liefhebben leidt tot verlangen. Nu moeten we het woord liefhebben goed verstaan. Liefde vraagt niet om betaling, beloning. Liefde geeft zich, zet zich in, vrijwillig. Er wordt niet naar iets uitgezien. Liefde wil iets doen

uit wederliefde. Want die men liefheeft is het waard. Hij of zij heeft zoveel betekenis of heeft zoveel gedaan. Nu, de grote liefde van Christus Jezus voor en in Paulus deed hem voortgaan in de loopbaan des geloofs om om Christus wil de eindstreep te behalen en de ontvangen kroon neer te werpen aan Zijn voeten. Dat was Zijn doel. Wat hij ontvangt wil hij de Heere terug geven uit hartelijke liefde. Want niet ik, o Heere, maar U zij de eer.

Eenheid

Wanneer nu Paulus denkt aan de toekomst, waarbij hij betrokken mag zijn, dan staat hem ook voor de aandacht dat er mede liefhebbers van de Heere zijn. Met hen weet hij zich één. Dit is een vanzelfsheid, want wie uit God geboren is, heeft lief die uit Hem geboren zijn. Men weet zich één met hen in het strijdperk van het leven. Denkend aan zijn medestrijders geeft hij een hart onder de riem.

De krans der rechtvaardigheid wacht. De liefhebbers des Heeren zullen hem ontvangen. Immers er is de hartelijke liefde tot de Heere. Liefde tot Zijn komst en wederkomst. Het waarom en het waartoe spreekt en leeft voor hen. De Geborene heeft alles verdiend door Zijn lijden, sterven en opstanding. Door Zijn bloed en gerechtigheid. Het eeuwig zalig leven. Verlost van de zonde en volmaakt leven. Leven met God de Heere in volle heerlijkheid. Dit gebeurt. Vandaar Paulus overtuigend, bemoedigend, verzekerd schrijven. Nu moet hij scheiden van de liefhebbers des Heeren. Maar het is maar tijdelijk. Eenheid zal er zijn voor de troon. Calvijn schrijft: aan een heerlijk kenteken leert Paulus hier de gelovigen herkennen. Zij zijn degenen die Zijn verschijning liefhebben. Waar een levendig geloof is, daar laat het nooit de harten verkoelen maar verwarmt ze tot de hoop der toekomstige verrijzenis.

M.C. Tanis

NU ANDERS!

Die opmerking wordt weleens gehoord als het gaat over het gemeentelijke leven 30 of 60 jaar geleden. Welk een verschil is er in prediking, pastoraat en geestelijk leven.

Voorheen het accent meer op de christen dan op de Christus. In de gemeente was het spreken over Jezus niet zo sterk. Het och en ach had een plaats. Er was sterke benadrukking van de drie stukken. Geloofsonzekerheid. Veel twijfel. Een leven tussen hoop en vrees. Doop en avondmaal lagen voor verschillenden ver af. Tot geloofszekerheid kwam maar een enkeling. Weinig avondmaalgangers. Maar een enkele jongere.

Maar nu is het anders. Soms wordt het woord 'gelukkig' gehoord. Er is een leven uit de belofte. Er wordt gesproken over geloofsvastheid. Geloofsblijdschap is er regelmatig. De avondmaalsgang is verruimd. Het aantal jongeren is toenomen. Het geestelijk leven bloeit. Mag dat nu zo zijn, dan is het Bijbels leven nu

sterker, gefundeerder. Confessioneler. De geestelijke groei en bloei ligt diep geworteld in de Schriften. Het is nodig na te gaan of de beeldvorming van voorheen en nu juist is. En verder!

M.C. Tanis

Kerkelijk actueel

AMBTSDRAGERS

We kunnen niet voorzien in bestaande vacatures binnen de kerkenraad. Ik heb deze of en soortgelijke uitspraken de laatste tijd in diverse gemeenten gehoord. In een vorig artikel constateerde ik al dat betrekkelijk veel jongeren de ambtelijke kar trekken. Wat te zeggen van deze situatie, die zich steeds meer gaat voordoen?

Misschien vergis ik mij, maar ik vermoed dat in diverse gemeenten de ouderen gaan ontbreken in de kerkenraadsbank. Je ziet meer jongeren dan ouderen onder de leden van de kerkenraad. Zestig- en zeventigjarigen kwamen vroeger voor mijn gevoel meer voor dan nu. Dat had mede wel te maken met het feit, dat men soms bijna een mensenleven in de raad zat. Dat bleef maar doorgaan en men kon er blijkbaar niet genoeg van krijgen. Het stelsel van verplicht aftreden moest daar verandering in brengen, want het werd gaandeweg niet meer zo gewaardeerd dat dezelfde mensen tot in lengte van jaren de gemeente leidden. Ik heb al opgemerkt dat het een zegen is dat jonge mensen bereid zijn om de opvallende plaatsen te bezetten. Als de Heere werkt in de levens van jongeren, dan leidt jeugdig idealisme er toe om zich in te zetten voor de dienst van de Heere. Dat is een zaak om dankbaar voor te zijn.

ouderen

Maar hoe zit dat dan met de ouderen? Het lijkt er soms op dat het pensioen of de Vut niet alleen geldt voor het maatschappelijke, maar ook voor het kerkelijke leven. Dat zou een merkwaardig verschijnsel zijn! Alleen al vanwege het gegeven dat het woord "ouderling" oudste betekent. Het ouderlingenambt is tot ontwikkeling gekomen vanuit de kring der senioren binnen de gemeente. In de eerste christelijke tijd vormden de presbyters (oudsten) een aanzienlijke groep in de gemeente, die weliswaar geen ambtsdragers waren, maar die wel stuur gaven aan het schip van de kerk. Hun inbreng was van groot belang. Uit de kring der presbyters heeft zich het ouderlingenambt ontwikkeld; uit hun kring kwamen de episkopoi (opzieners) voort, die ambtelijk leiding gingen geven. Het latente idee van een kerkelijk pensioen heeft geen goede gronden in de historie. Ook niet in de praktische situatie.

Want zaken als ervaring en kennis moeten we toch juist zoeken bij de ouderen. Zij zijn van groot belang in het onder- richten van jongere kerkenraadsleden. Er moet continuïteit met het verleden zijn. De geschetste gang van zaken blijft een opmerkelijk verschijnsel. Natuurlijk kan het zijn dat ik me vergis, maar ik ken diverse situaties waarin de vorige generatie ontbreekt. In mijn vorig artikel wees ik er op dat mijn generatie op de een of andere wijze mede debet is aan de terloorgang van de kerk. Dat is niet vreemd. Wij kennen uit onze jeugd het beeld van een sterk geestelijk isolement. Heel veel zaken lagen onder een verbod. Wij hebben in onze levensgang gezien dat de deuren en de ramen openvlogen. TV en media dienden zich aan. We zijn uit de sfeer van de mannenbroeders van voorheen in sneltreinvaart beland in een "alles mag" cultuur. Dat heeft de kerk niet onberoerd gelaten. Velen zijn daarin helemaal meegegaan en verlieten de kerk en de opvoeding. Anderen bleven, maar ze hebben de invloed van deze dingen wel ondergaan. Ook zij die de Heere persoonlijk mochten kennen, ontkwamen niet aan de greep van de tijdgeest. Ik denk dat zij, of moet ik zeggen wij, de vaart der dingen niet hebben kunnen bijbenen en mede onbewust verlokt werden door de zegeningen van de nieuwe tijd. Dat ging dan gepaard met de kreten zoals: daar zit het niet in, en we moeten met de tijd meegaan. Meijering wees daar recent op. Jongeren hebben daar misschien minder last van. Zij zijn groot geworden met de moderne media; in een zekere zin zou het kunnen zijn dat zij er minder door meegesleurd worden dan de ouderen. Ouderen lijken er niet aan te ontkomen om de schade van de jeugd met al die geboden en regels nu in te willen halen.

Wat heeft dat nu allemaal met de consistorie te maken? Wel, ik denk dat de smaak van de wereld het vuur van de geestelijke kracht heeft getemperd. Je

ziet juist bij veel vergrijsde mensen dat ze denken met hun tijd mee te moeten gaan. Dat werkt lauwheid in de hand. U ziet het op straat: het zijn soms de ouderen die in de modernste tinten gekleed gaan. Zo gaat dat in de wereld, in stad en dorp. Werkt die mentaliteit niet overal door, ook in andere zaken als kleding? Ik spreek nog steeds over de, ouderen en ik tracht de oorzaken aan te geven van het ontbreken van veel ouderen in het gemeentelijke en kerkelijke leven. Er is natuurlijk een tijd van terugtreden, maar dat moet niet samenvallen met de Vutleeftijd.

Andere ambtsdragers hebben meermalen mijn eigen indruk bevestigd dat de grijze generatie van de gemeenten in geestelijk opzicht niet de rijkste groep is. Zo wordt het hier en daar tenminste door meerderen opgemerkt. Maar ik wil niet generaliseren. Het is niet zo dat ik naar anderen kijk en mijzelf over het hoofd zie. Bij de vele klachten over de jeugd moeten we ook zelf klagen over onze eigen groep. *Dat geldt ook mij persoonlijk en dan natuurlijk ook mijn leeftijdgenoten. Ik weet ook uit mijn kinderjaren van die oude grijsaards en die gemoedelijke grootmoeders, die op allerlei terreinen toch veel wijsheid uitstraalden, ook geestelijk. En dan is een ouder mens een bijzonder voorrecht. In het bedrijfsleven klinkt nu de roep om ervaren krachten; men wil de AOW leeftijd hoger gaan stellen. Een goede ontwikkeling. Laat de kerk hiervan leren!*

IK wil de ouderen oproepen zich op dit terrein te onderzoeken en te bidden om een vernieuwing van de jeugd, als van een arend. Iemand als Ds. J.H. Velema is daarvan een goed voorbeeld geweest. Hij bleef uiterst actief tot in de laatste fase toe. Mevrouw Vlietstra zei verleden week tegen me, over haar man: hij kan twee dingen nog goed, namelijk autorijden en preken. Dat is dan naast een goede combinatie toch ook tot grote zegen voor de kerk. Zo zijn er meerderen. Laten we bidden om dat besef van verantwoordelijkheid voor de kerk van nu.

jongeren

Maar gelukkig, er zijn toch ook de jongeren, die soms in sterke mate vooropgaan? Daar wil ik ook nog iets over opmerken. Fijn dus dat ze de leidsels willen overnemen. Dat heeft Bijbelse wortels. In de plaats van de vaderen zullen de zonen zijn. Dat betekent: als ouderen wegvallen, zorgt de Heere voor nieuwe aanplant. Zij, de jongeren, hebben krachten en idealen, die weldadig aandoen. Ouderen kunnen met jaloerse blikken daarnaar kijken. We moeten echter wel bedenken dat onze jongere broeders kwetsbaarder en meer vatbaar voor allerlei bedreigingen zijn. Vaak heb-

ben ze een drukke werkkring, hun gezin is in de opbouwfase van het leven, allerlei (bij)scholingscursussen vragen hun aandacht. Meer dan voorheen legt de werkkring een sterke claim op hun tijd en wordt hun agenda daardoor mede ook ingevuld. Daarbij zien we nogal eens gebeuren dat jonge mensen, ook jonge predikanten, overspannen kunnen raken doordat hun ijver en hun mogelijkheden niet hand in hand gelijk kunnen opgaan. Het verschijnsel van het opgebrand zijn slaat onverwachts toe. In een college van verschillende leeftijdsgroepen denken ouderen te vaak dat jongelui allerlei taken en klussen wel even zullen opknappen. Dat werkt mee aan een sluipende oververhitting.

Maar er is nog meer. De weerbarstige praktijk van het kerkelijke leven kan ook innerlijk zo op hen aankomen, dat zij gevoelens van teleurstelling en desillusie voelen opkomen, die zich nauwelijks laten onderdrukken. Bij allerlei conflicten of verdeeldheid, bij twisten en ongeestelijke praktijken doven de idealen en verslapt ook bij hen de toewijding. En dat is heel begrijpelijk. Wij moeten als kerken en gemeenten denken om onze jeugd. Bedenk welke indruk het op hen maakt, als de werking van Gods Geest zo taant en afneemt. Als er getwist wordt over kleine bijzaken, terwijl de hoofdzaak uit het oog verloren wordt. Als geconstateerd moet worden dat genade toch soms zo weinig lijkt te veranderen in een mensenleven. Dat alles werkt sterk demotiverend.

Dit onderstreept mijn betoog over de noodzakelijke inbreng van de ouderen in het gemeentelijke leven. De jongeren hebben u nodig.

In de gemeente ontmoeten de generaties elkaar. Als van beide kanten stimulansen mogen uitgaan, zal de eenheid tussen de geslachten daardoor bevorderd worden.

In Gods Woord liggen de dingen ook gevarieerd. Het is niet zo, dat de ene generatie persé boven de andere wordt gesteld. Het is Bijbels om te stellen dat bij de ouden de wijsheid is. Maar tegelijk kan ook gehoord worden dat de jeugd vermaand wordt om niet te zijn als hun

vaders. Wij hebben God op 't hoogst misdaan, wij en onze vaders tevens. Er zijn in Gods Woord ook jonge mensen die ruim begiftigd waren met geestelijke kennis. Denk maar aan Elihu, aan Obadja, aan Jeremia, Timotheus en vele met hen. Maar om met die laatste naam even verder te gaan: wat had Timotheus de leiding en de steun van Paulus nodig. Wat is het goed als hij uit Paulus mond de aanspraak mag horen: mijn zoon. En wat kan Paulus vanuit zijn ervaring deze jonge broeder veel leren. Daar hebben we in allerlei artikelen in ons blad de laatste tijd ook veel van mogen horen. Hij had van kindsbeen af de Schriften geweten, die hem wijs konden maken tot zaligheid. Hoe hebben ook zijn moeder en grootmoeder hem mogen steunen in vragen van geestelijke en praktische aard, terwijl hij van zijn vader, die een Griek was, weinig kon meenemen. Hij werd vermaand om vanuit de profetieën, die hem waren voortgegaan, de goede strijd te strijden en het pand te bewaren. In de boeken Spreuken en Prediker treffen we ook een oudere en met wijsheid begiftigde opvoeder aan die telkens spreekt tot zijn zoon. Ook de psalmen spreken ervan. Mijn eerste vraag was: waarom bestaat er in een gemeente een gebrek aan ambtsdragers? Een praktische vraag. Misschien kunnen mijn woorden ons allen aan het denken zetten. Er spelen meerdere factoren een rol; daaraan ben ik ditmaal voorbijgegaan. Misschien nog eens een zaak voor later. In de predikantenwereld doen dezelfde lijnen zich voor. Velen gingen met emeritaat. Daardoor komen vacante gemeenten soms in de problemen. Moge de Heere ook jonge broeders roepen en "uitstoten" in Zijn dienst. En wees gerust: de geëmeriteerde broeders willen u, voorzover mogelijk, nog graag bijstaan en zij doen dat ook. Want het vuur moet blijven.

Van geslachte tot geslacht, wordt naar onze dure plicht, bij Uw volk Uw gunst herdacht, wijl Gij Zelf, o Heer"hen richt, en aan hen, schoon diep in schuld, met berouw gedenken zult.

P. Roos

Ds. Aarnoudse

Zelf zal hij er ook wel van opkijken dat er een column aan hem gewijd wordt. Maar dit keer mag dat wel. Er is namelijk ook al een paginagroot artikel aan hem besteed in het Kerkblad voor het Noorden. En daarin heeft hij een aantal dingen gezegd die ook voor de niet-lezers van dit kerkblad van belang kunnen zijn.

Het Kerkblad voor het Noorden heeft de gewoonte om de in de PS van het Noorden binnengekomen nieuwe predikanten te interviewen. Onvermijdelijk komen daarbij ook vragen aan de orde hoe de betreffende predikant tegen de 'gevarieerdheid' van onze kerken aankijkt en welke indruk hij heeft van het genoemde kerkblad. Ook ds. Aarnoudse kreeg deze vragen voorgelegd en bedachtzaam als hij is gaf hij daar niet onduidelijk antwoord op.

De bedoelde gevarieerdheid is volgens hem nog nooit zo groot geweest als heden. Onderling treedt er vervreemding van elkaar op, onder andere doordat er gemeenten zijn die samengaan met GKV of NGK. En van het Kerkblad zei hij dat er veel in staat waarin hij zich niet herkent, ja wat haaks staat op zijn eigen overtuiging. Het ademt een zo geheel andere geest als het blad waar hij zich bij thuis voelt, Bewaar het Pand.

Het is dus weer eens gezegd. En het kan nog wel een paar keer herhaald worden ook. We groeien uit elkaar, alle mooie woorden en krampachtige demonstraties van het tegendeel ten spijt. Herkenning gaat ontbreken. Wat betekent dat anders dan dat we vreemden voor elkaar gaan worden? Terwijl we buiten de kerkmuren vaak wel herkenning vinden.

Zou het helpen als ds Aarnoudse opgenomen werd in de redactie van het Kerkblad voor het Noorden? Hij heeft tenslotte ervaring met redactiewerk in de classis Utrecht. Hij heeft ook gewerkt in Speciaal Onderwijs. Dat veronderstelt dat hij veel geduld heeft en dat hij moeilijke zaken eenvoudig kan uitleggen. Mogelijk dat hij dan met geduld en beleid wat 'speciaal onderwijs' kan geven in wat gereformeerd, c.q. christelijk gereformeerd is. Want dat kan dit noordelijke kerkblad best wel gebruiken, dat op dit punt mijns inziens niet zo erg hoog scoort.

Mogelijk dat de minzame, vredelievende nieuwe dominee van Doornspijk dan toch wel eens een polemisch artikel gaat schrijven, ook al geeft hij in het interview aan, dat hij zich liever aan meditaties wijdt. Maar de dienst in Gods Koninkrijk heeft volgens Paulus ook een polemische zijde; het is immers een 'polemos', een strijd. Vergelijk o.a. 1 Tim. 1:18.

P. den Butter

Vragenrubriek

Bange kinderen.

Op verschillende momenten hoorden we van ouders die soms met een bang kind zitten. Ik ontving bij een spreekbeurt een vraag hierover naar aanleiding van het onderwerp dat onder andere handelde over de Heilige Doop als pleitgrond. De vraagstelster sprak van een kind dat soms zo bang kon zijn voor de wederkomst. Hoe daarmee te hande-

len? Kunnen we dan ook met ons kind over de Doop spreken?

Bangheid is niet alleen iets van kinderen. Grote mensen kennen het ook, alleen zullen die er niet gauw voor uitkomen. In de bijbel komen we ook bange mensen tegen, ook onder Gods kinderen. Denk maar eens aan Jakob. Hoewel hij bij zijn terugkeer naar Kanaän een engelenleger tegen kwam, waardoor hij

gesterkt verder kon reizen, was hij niet lang daarna toch doodsbenaauwd, toen hij hoorde dat zijn broer Ezau er aan kwam met wel 400 man. Toen vreesde Jakob zeer, zegt Gen. 32:7.

Ook David wist van angst. Toen zijn eigen mannen hem dreigden te stenigen, na de verwoesting van Ziklag, werd hij zeer bang! Deze geschiedenis vindt u in 1 Sam. 30. En zijn psalmen getuigen er ook van.

In hun angst wisten zij waar zij het zoeken moesten, bij de Heere. Gods kind wordt kind. En het kind roept om moeder als het bang is. Petrus, de stoere visserman, zinkt in de golven weg en roept in angst: Heere, help mij!

Onder mensen komt het voor dat we elkaar uitlechten als we bangheid bij een ander constateren. Dat zal de Heere nooit doen. Zoals een moeder het bange kind troost, zo troost de Heere Zijn kind, ja meer dan een moeder nog, Jesaja 66:13.

Het is dus onzin om te menen dat een kind van God nooit bang is of hoeft te zijn! Ik durf zelfs te zeggen dat een kind van God gauwer bevreesd is dan zijn ongelovige buurman. Als het onweert en de bliksemstralen verlichten de duistere nacht en de stem van de Heere dondert, kruipt Gods kind soms diep weg onder de dekens, terwijl de buurman op zijn balkon naar de lucht staat te kijken en te "genieten". Gods kind weet immers dat hij voor een heilig God niet kan bestaan? Lot wist op zijn vlucht uit Sodom niet waar hij het zoeken moest en was bang dat hij toch nog sterven zou. Maar zijn vrouw staat stil en kijkt naar de stad, tegen Gods bevel in. Haar vrezende zou nog komen en toen was het te laat! Maar Lot mocht naar het kleine Zoar, dat uit genade niet werd omgekeerd.

Onder kinderen heb je gevoelige types, die zich snel iets aantrekken of die met de vele indrukken die ze opdoen eigenlijk geen raad weten. Zo kan een kind bang zijn voor de dood. Op een gegeven moment ontdekt hij dat alles wat leeft ook weer sterft. Dus dat ook hij zal sterven. Dat is eng, hij wil het niet, wat is sterven eigenlijk? Hij wil bij papa en mama blijven. En als er dan in de naaste omgeving een sterfgeval is, kan het kind, als het alleen is, bang worden. Sommige kinderen kunnen dat uiten, anderen weten niet goed wat ze moeten zeggen en hebben een angstig gevoel. Moeder moet dan maar raden wat er aan de hand is. Maar houdt er rekening mee dat de dood voor een kind heel dichtbij en eng kan zijn, zeker als hij denkt aan het donkere graf in de diepe grond.

Het kan ook zijn dat een kind een kwaad geweten heeft omdat hij iets heeft gedaan wat niet goed is. Het achtervolgt hem. Hij weet dat de Heere alles weet

immers? Maar hij durft het niet tegen mama te zeggen waar hij mee zit, misschien uit angst voor straf. Misschien gaat hij nu wel naar de hel! Ja, de hel. Wat is dat voor iets vreselijks? Dan kom je in een vuur en er zijn ook wormen. En je hebt altijd dorst, vreselijk!

Een kind kan ook bang zijn omdat het een bepaalde voorstelling van de Heere heeft. Een grote Man met een lange baard en zwarte ogen en Die alles van je weet! Ik noem maar zo enkele dingen die in het kleine hoofdje rond kunnen spoken. Laten we er als ouders voor waken dat we op enige wijze zelf de oorzaak zijn van de bangheid van onze kinderen. Dat gebeurt als we de Heere slechts voorstellen als die moeders, die hun kinderen niet aankunnen en de ganse dag dreigen met vader. Wacht maar tot je vader thuis komt, dan krijg je er van langs! We kunnen zelf de oorzaak van angst zijn als we grof en ongenueanceerd spreken over dood en graf, of als we dreigen met de hel. Ouders die de doopbelofte aflegden hebben naar hun kinderen toe een dure taak. Een moeilijke taak, als het er om gaat de kinderen eerlijk te behandelen. Je helpt ze er niet mee om, gesteld dat ze met een zonde tobben, lacherig en bagateliserend die zonde af te doen. Het kan iets zijn, waarom u misschien heimelijk wel moet glimlachen, maar waar het kind mee zit. Houdt uw kinderen voor dat zij hun zonde voor de Heere moeten belijden, eerlijk zeggen en vergeet er dan alstublieft nooit bij te zeggen dat de Heere ons de zonden dan vergeeft! Spreek goed van God, zeker tegenover uw bange kinderen.

Er is ook een andere kant. Kinderen gerust stellen door te zeggen dat ze schaapjes van de goede Herder zijn en dat God van alle kinderen heel veel houdt, is onjuist. Het is niet waar. Bij de Doop, toen ze nog maar 50 centimeter waren, is al gezegd dat ze wederom geboren moeten worden. Houdt ze dat voor. Maar zeg ook dat het kan, omdat God een genadig God is en geen lust heeft in onze dood.

Moeten we de werkelijkheid van de hel verzwijgen tegenover ons kind, is dat soms een optie? Hier is heel veel wijsheid nodig, net die wijsheid die u van uzelf niet hebt, maar die u van God

moet begeren. Ook al omdat ieder kind weer anders is. Een kind dreigen met de hel acht ik onjuist. De Heere Jezus deed dat ook niet; Hij dreigde nooit, zelfs niet onder het zwaarste lijden. Maar Hij was wel reëel. Als er iemand is Die duidelijk is geweest over de realiteit van de verlorenheid, dan was Hij het. Uit Zijn mond weten we van het onuitblusselijke vuur en de worm die niet sterft. We kunnen er met ons kind slechts over spreken als we liefdevol en bewogen zijn. En als we zelf in de hel geloven, maar ook van een God Die redt van het verderf, mogen we soms de juiste toon vinden om erover te spreken.

En dan mag je je kind inderdaad op de Doop wijzen. Het gaat in de Heilige Doop om dezelfde boodschap als in de bijbel, namelijk dat we gereinigd moeten en dat we gereinigd kunnen worden. En vraag Hem Die u dit kind gaf om wijsheid om uw kind in zijn bangheid te onderwijzen. Gewoon bij het kind zijn in zijn vertrouwde omgeving is goed. Maar vergeet ook niet om met je kind te bidden. God weet alles, mijn kind, je hebt gelijk. Maar God hoort ook alles. Hij hoort dat we nu samen tot Hem roepen. Maak uw kind niet bang voor de Heere. Probeer het eerder bang te maken voor de zonde.

Kinderen die wat ouder zijn en weten dat de Heere zal wederkomen op de wolken, kunnen daar inderdaad soms heel bang voor zijn. Probeer te ontdekken of het bang is voor het onbekende, of dat er iets zit, een onbeleden zonde bijvoorbeeld, waarom het kind bang is. Het kind wijzen op de goedheid van de Heere is niet hetzelfde als zeggen: je hoeft niet bang te zijn. Zeg maar dat we met onze bangheid naar de Heere moeten gaan. Hij zal ons niet kinderachtig vinden en uitlechten. En dan maar vragen, vragen, vragen: Heere, zou u mijn kind willen bekeren, zou U in zijn hart willen werken. Praat maar veel met je kind en ga op zijn vragen in. Maar spreek vooral ook veel met God over uw kind. En vraag de Heere of Hij je kind een sprekend geweten wil geven. En of Hij wil bewaren voor roekeloosheid en oppervlakkigheid. Want dat is een weg, linea recta naar de hel.

K. Hoefnagel

De praktijk der godzaligheid

Het avondmaalsformulier (3)

We hoorden de vorige keer iets over de *totstandkoming* van ons formulier voor de bediening van het Heilig Avondmaal. Daarbij noemde ik de namen van Caspar Olevianus als samensteller en Petrus Dathenus als vertaler. Dit keer vraag ik

aandacht voor de *indeling* van het formulier. Onze vaders schreven namelijk niet zomaar een stuk proza, zonder dat ze diep hadden nagedacht over wat ze wilden schrijven. Nee, weloverwogen heeft Olevianus zijn uiteenzetting onder woorden gebracht; hij heeft ze gegoten in een heldere structuur en er een door-

dachte opbouw aan meegegeven. De vorige keer zagen we dat het formulier uit diverse bronnen, waaronder heel oude, is samengesteld. Opmerkelijk dat het formulier desondanks een sterke eenheid in woord en toon vormt.

indeling

De hoofdingeling is gelijk aan die van de andere formulieren. Ziet u het maar na. Telkens is er allereerst een onderwijzend gedeelte. Daarin wordt de gemeente onderwezen in de betekenis van het sacrament, van het ambt of van het huwelijk. Daarna volgt er het deel dat toewerkt naar de daadwerkelijke bediening van het sacrament of de bevestiging in het ambt of van het huwelijk. We noemen dat meestal: het rituele onderdeel. Zo ook in het avondmaalsformulier. De opstellers hebben gewild dat de kerk-gangers de bijbelse leer aangaande het sacrament van het Heilig Avondmaal zouden kennen. Het mocht in de christelijke gemeente niet onbekend zijn wat de Heere met de inzetten van dit sacrament heeft bedoeld. En door telkens, vóór elke avondmaalsbediening, dezelfde woorden te horen, zouden deze als het ware in het geheugen van jongeren en ouderen worden ingeslepen. Onuitwisbaar ingegrift in de wanden van hun hart. Opdat ze het niet zouden vergeten. In het tweede deel van het formulier worden de diverse handelingen van de sacramentsbediening vastgelegd en omschreven.

Ik ga nu nader in op dat leerstellige onderdeel. Wie het formulier kent, weet dat hier geen sprake is van een dorre opsomming van leerstellingen. In een dik boek over het Avondmaal lees ik: "Het eerste gedeelte van het formulier is sterk onderwijzend van aard. Maar dat onderwijs is niet formeel. Het staat in de toon van de opwekking. De ernst en tegelijk de troost van Gods belofte wordt nabij gebracht" (prof. W. van 't Spijker). En zo is het ook. Ook in de uiteenzetting van de leer zijn de woorden op het hart gericht. Ik moet hier denken aan een woord van dr. H.F. Kohlbrugge, door hem gebezigd in het verband van de Heilige Doop: *"Wat wij leer noemen, is belofte uit Gods mond."* Met name in de eeuw van de Reformatie is heel wat afgestreden rond de leer van het Avondmaal. Strijdschriften en godsdienstgesprekken zijn er aan gewijd. Het was dikwijls, zo valt te vrezén: scherpe en hete woorden maar koude harten. Wel, in die valkuil is ons formulier niet gestapt. Hier wordt geput uit de rijke bron van de Schriften om de gemeente Gods op warme en betrokken wijze te onderwijzen in de leer die naar de godzaligheid is. Want daartoe gaf de Heere aan Zijn

kerk immers dit sacrament: om het te beoefenen met het oog op het gedenken van Christus' lijden en sterven, en zo daaruit het geestelijke profijt te mogen ontvangen. Om godzalig te leven en getroost te sterven.

drie stukken

Als Olevianus gaat onderwijzen wat de bijbelse inhoud van het Avondmaal is, zet hij in met de instellingswoorden van Paulus uit 1 Korinthe 11. De inzetten van het heilig sacrament heeft de apostel van de Heere Zelf ontvangen, zo schrijft hij. Hij op zijn beurt heeft deze aan de gemeente overgedragen. Om het te doen tot Zijn gedachtenis! Maar voor een gezegend avondmaalsgebruik is de zelfbeproeving onmisbaar. Daarom: *"de mens beproeve zichzelf en ete also van het brood en drinke van de drinkbeker..."* Zo niet, dan is er sprake van *"onwaardiglijk"* eten en drinken. Aldus de apostel.

Het is op dit spoor dat het formulier zijn onderwijs vervolgt. Twee dingen komen nu aan de orde. Om getroost het Avondmaal des Heeren te mogen houden, mag noch het één noch het ander vergeten worden. Ten eerste: de waarachtige zelfbeproeving voorafgaand aan de viering. Ten andere: het bedenken van het doel waartoe de Heere Christus het Avondmaal heeft verordeneerd en ingesteld, namelijk tot Zijn gedachtenis. Een dubbele aansporing dus: de blik moet naar binnen en de blik moet naar buiten, zo u wilt: naar Boven. Zonder deze twee zal er van een troostvolle en godsvruchtige avondmaalsviering geen sprake kunnen zijn.

Als Olevianus nu verder gaat met een nadere uiteenzetting van die waarachtige zelfbeproeving, is het opmerkelijk dat hij dat doet aan de hand van een bekende drieslag. Het is dezelfde als die in de Catechismus van Heidelberg is verwerkt: ellende, verlossing en dankbaarheid. Het zijn de drie elementen die we moeten kennen in ons leven, zal het goed zijn nu en straks. Trouwens, diezelfde Catechismus brengt de drie stukken zelf ook al ter sprake als gevraagd wordt: *"Voor wie is het Avondmaal des Heeren ingesteld?"* [vraag en antwoord 81]. Zelfonderzoek nodig! Naar de aanwezigheid van de kennis van ellende (*"een iegelijk bedenke zijn zonden en vervloeking..."*), van de kennis van de verlossing (*"... of gij ook deze gewisse belofte van God gelooft..."*) en van de kennis van de dankbaarheid (*"... een ernstig voornemen heeft om van nu voortaan in waarachtige liefde en enigheid met zijn naaste te leven"*). Het formulier verbindt hieraan zowel een belofte als een vermaning. Die vermaning geldt

in ieder geval al degenen die zich met allerlei concrete *"ergerlijke zonden"* laten besmetten. En dan volgt een lange zondencatalogus, ongeveer naar de orde van de tien geboden. Wie welbewust aan deze zonden vasthoudt, zullen zich van de tafel des Heeren *"onthouden, opdat hun gericht en verdoemenis niet des te zwaarder zouden worden."*

Maar er is ook de belofte. Want het onderwijzende gedeelte eindigt met een uitvoerig en hartelijk troostwoord aan de bezwaarde en verslagen harten. De zojuist gebezigde scherpe woorden gelden hun niet. Het is immers niet de bedoeling van de Heere de deur van het sacrament zo op een kiertje te zetten, *"alsof niemand tot het Avondmaal des Heeren zou mogen gaan, dan alleen wie zonder zonde zou zijn..."* Integendeel, juist wie zijn of haar leven buiten zichzelf in Christus Jezus zoekt, erkent daarmee dat hij of zij midden in de dood ligt. Gods kinderen vallen de Heere niet tegen. Hij kent hen toch al. Zonde en zwakheid zijn geen hindernis *"dat God ons niet in genade zou aannemen..."* en ons zo tot waardige medegenoten van Zijn tafel te doen zijn. Naar twee zijden is ons formulier in dit op zelfbeproeving aandringende gedeelte uiterst pastoraal van inslag. Scherp naar degenen die wilens en wetens hun onbekeerlijkheid en ongeloof aan de hand houden. Zij hebben zich te onthouden... Anderzijds opbeurend en bemoedigend voor degenen die zoveel te kampen hebben met de zwakheid van hun geloof en met de boze lusten van het vlees. Juist het Avondmaal is bedoeld om te overtuigen van de hartelijke liefde van de Heere in Zijn Zoon.

onderwijs aangaande Christus

Maar het onderwijzend deel van het formulier heeft nog een ander onderdeel. De zelfbeproeving is niet het enige. Gods Kerk moet vooral geoefend worden in de gedachtenis van Christus. Welnu, daarover heeft Olevianus diepe en zeer geestelijke dingen geschreven. Het is naar mijn gevoel het mooiste en ontroerendste deel van ons formulier. Het is een bewogen uiteenzetting van het bittere lijden en sterven van de Zaligmaker. Geschreven in scherp contrasterende woorden. Hij gebonden – ik ontbonden. Hij de smaadheden – ik nimmermeer te schande. Hij ter dood veroordeeld – ik vrijgesproken. Hij de angsten der hel – ik tot God genomen, etc. Dit alles wordt betekend en verzegeld in de tekenen van het sacrament. Waartoe? Opdat gij daardoor *"als door een gewisse gedachtenis en zeker pand vermaand en verzekerd zou worden van deze Zijn hartelijke liefde en trouw jegens u..."* Ge-

loof gevraagd. Geloof beloofd. Geloof geschonken. Geloof beoefend.

Een en ander loopt tenslotte uit op een sterke verkondiging van de gemeenschap der heiligen. Indien ergens, dan zal het toch aan de Tafel des Heeren beoefend moeten worden: *"dat wij ook door die Geest onder elkander als lidmaten van één lichaam in waarachtige broederlijke liefde verbonden zijn."* De vele graankorrels worden tot één brood en de vele druivenbessen worden tot één wijn en drank. Zo ook de lidmaten van het Lichaam van Christus.

Na dit tweevoudige onderwijs – aan gaande beproeving van zichzelf en geheimenis van het sacrament – vindt de verootmoediging voor Gods aangezicht in dankzegging en smeking plaats, de aanroeping van Gods Naam *"om Zijn genade."* Voordat nu het rituele gedeelte van het formulier aan de orde komt, is er naar oud-christelijk gebruik eerst nog de vermaning tot *sursum corda*: *de harten omhoog!* Niet blijven hangen

aan het uiterlijke brood en de uiterlijke wijn, maar de harten gericht naar de hemel, waar *Jezus Christus is, onze Voor spraak*. Deze verhoogde Koning wil aan Zijn tafel de Gastheer zijn om de Zijnen Zijn hemelse spijs en drank waardig en deelachtig te maken.

Tot slot een woord van een oude schrijver: *"In de maaltijd, Heere, waar U mede aanzat in het huis van de Farizee-er, toonde U een grote liefde, toen U die arme zondares vergaf, die Uw heilige voeten met haar tranen nat maakte en deze met haar haren afdroogde. Maar in de Maaltijd die U in Uw Kerk houdt, is er reden om grote liefde te bewijzen en het er nog aangenamer te maken. Want daar zijn meer zonden te vergeven en daar zijn minder tranen. Uit mijn ogen vloeien geen tranen genoeg om Uw voeten te wassen, maar U, Heere, hebt bloed genoeg om al de zonden van de wereld af te wassen en Uw liefde is het, die veel zonden bedekt."* (Ch. Dré-lincourt).

J.M.J. Kieviet

wekkends is. Dat is pure majesteit.

Nee, die leeuw kent geen vrees. Hij weet dat hij de sterkste is en dat niemand hem kan weerstaan. Daarom behoeft hij ook niet terug te deinzen voor wie of wat dan ook. Onoverwinnelijk is hij en dat straalt ook uit in de manier waarop hij zich voortbeweegt. Je zou er stil van worden.

Iets dergelijks heeft Agur gezien in de windhond. Of bedoelt hij hier een ander dier? Het is niet zo eenvoudig vast te stellen waar hij aan denkt. Er staat eigenlijk alleen maar: *"die omgord is aan de lendenen"*. Dat zou ook op een paard kunnen slaan. Lees maar de beschrijving van het paard zoals we die vinden in Job 39: een dier, toegerust tot de strijd, vol majesteit.

Het is zelfs mogelijk dat Agur aan een hert denkt, een ree. Ook zo'n dier is lenig in zijn bewegingen en behendig in zijn sprongen en maakt zo indruk. Goed van lendenen is ook een hert in staat zich met grote snelheid voort te bewegen.

Dat geldt ook van de windhond. Ach, waarom zouden we het niet op een windhond houden. Die is ook gracieus in zijn bewegingen. Die kan ook grote snelheden ontwikkelen en is uitermate vaardig. In ieder geval, hier brengt Agur weer een dier te sprake dat respect afdwingt en waar een mens wel naar kijken moet.

Geldt dat ook niet van de geitenbok? Kijk eens met hoeveel waardigheid dat dier aan het hoofd van een hele kudde voortschrijdt. Soms over smalle bergpaden en richels. Maar het deert die bok niet. Hij blijft in evenwicht en weet precies waar hij de kudde naar toe leidt. Statig, vol zelfvertrouwen gaat hij voorop. Ook dat is een indrukwekkend gezicht, waar je je ogen bijna niet van af kunt houden.

Tenslotte noemt Agur nog een koning. De vierde in deze spreuk is dus niet een dier, maar een mens. Een mens, die krachtens zijn positie hooggeplaatst is, maar die deze positie ook weet in te nemen. Een koning, maar dan niet een verwekelijkt koning die een speelbal is in de hand van zijn hovelingen. Ook niet een koning die ten prooi gevallen is aan zijn zondige lusten en zijn regeertaak daardoor niet serieus meer neemt. Nee, Agur doelt op een koning die werkelijk met majesteit bekleed is. Een koning, die niet is tegen te staan, zo zegt Agur. Dat is een koning die majesteit uitstraalt. Niemand durft het te wagen tegen hem in opstand te komen. Eerder slaat een

Bijbelstudie

WOORDEN VAN AGUR - 22

Deze vier maken een goede tred....
(Spr. 30:29-31)

Na de vier kleine dieren, die Agur aan ons voorgesteld heeft als voorbeelden van wijsheid, noemt hij nu vier voorbeelden van schoonheid. Drie ervan komen weer uit het dierenrijk en een ervan komt dit keer uit de mensenwereld. Het gaat om vier dingen, die indruk maken en respect afdwingen; vier dingen, die wel moeten opvallen en waar we als vanzelf onze aandacht aan geven. En ook deze vier dingen zijn vol onderwijs. Ook hier kan een christen heel wat van leren, net zoals van die vier dieren uit de vorige paragraaf in Agurs spreken.

Schoonheid

Wat Agur met deze voorbeelden wil aantonen is dat het leven van een christen niet alleen gekenmerkt moet worden door wijsheid, maar ook door schoonheid. Het leven van een kind van God moet indruk maken; in zo'n leven dient iets te zijn wat respect afdwingt. Niet door wat er in zo'n leven allemaal gepresteerd wordt en nog minder door de dure woorden die zulke mensen eventueel spreken, maar door geheel iets anders. Door schoonheid. Wat voor schoonheid?

Het leven van een kind des Heeren moet er getuigenis van afleggen dat hij God dient en dat de God die hij dient een precies God is: de God van orde, harmo-

nie en volmaakte schoonheid. Daarom past het een christen absoluut niet om in de zonde te leven. Zonde maakt lelijk; zonde misvormt en een zondig, slordig leven is bepaald geen aanbeveling voor de schone dienst des Heeren. Daarentegen is een leven in de tere vreze Gods, waarin de adelende invloed van de omgang met de Heere merkbaar is, wel een aanbeveling voor anderen om ook de Heere te zoeken en te dienen. Mensen die zo leven zijn Gode een goede reuk van Christus. Die kunnen met recht uitnodigen: Kom ga met ons en doe als wij.

Agur noemt vier dingen, die allen een goede tred hebben; een goede gang maken. Bedoeld is dat ze in hun gang statig zijn en iets van majesteit vertonen en zo indruk maken. Zo zijn ze boeiend voor het oog en vertonen schoonheid.

Vier voorbeelden

Altijd door is de mens al geïmponeerd geweest door de leeuw. Niet zonder reden wordt dat dier de koning der dieren genoemd. Zelfs een leeuw in de dieren-tuin houdt nog dat statige, dat impone-rende in de manier waarop hij achter de tralies heen en weer loopt. En dan zeker een leeuw in zijn natuurlijke habitat. Een leeuw, die er 's morgens op uitgaat, sluipend door het hoge gras om zijn prooi te bemachtigen; een leeuw die met een enorme sprong op zijn prooi afgaat en met een geweldige slag met een van zijn poten die prooi velt. Daar zit iets indruk-

mens in zijn nabijheid de ogen neer, want met het gezag van deze koning valt niet te spotten. Hij is een koning zoals die getekend wordt in Pred. 8:2-4 bijvoorbeeld. "Ik zeg: Neem acht op de mond des konings; doch naar de gelegenheid van de eed Gods. Haast u niet weg te gaan van zijn aangezicht; blijf niet staande in een kwade zaak; want al wat hem lust, doet hij. Waar het woord des konings is, daar is heerschappij; en wie zal tot hem zeggen: Wat doet gij?". Ja, indrukwekkend is hij. En dat indrukwekkende is ook een vorm van schoonheid.

Gods werk is schoon

Vier voorbeelden van schoonheid dus. Zo hoort een kind des Heeren er uit te zien. Lezen we in Psalm 110 niet dat dat volk gekleed is "in heilig sieraad"? Ja, een echt christelijk leven ziet er mooi uit. Kan dat anders als we bedenken dat het een werk van de God van de volmaakte schoonheid is? Wat anders kunnen we van Hem verwachten?

Zo was Christus de schoonste onder de mensenkinderen. Geen wonder dat we in de Bijbel de leeuw aantreffen als beeld van Hem. En de geitenbok, de "doorbreker" (Micha 2:13) is ook al een beeld van Hem. Wordt Hij ook niet vergeleken bij een ree? Hooglied 2:8,9,17. En om niet meer te noemen: Is Hij niet de grote Koning: een Koning die in Zijn majesteit niet is tegen te staan. Denk eens aan de soldaten die Hem in Gethsemane kwamen gevangen nemen en wat er men hen gebeurde toen ze zeiden, dat ze waren gekomen om Hem te arresteren (Joh. 18:6).

Wie zou er geen diepe eerbied en groot respect hebben voor deze Koning? Wie zou niet onder de indruk raken van Zijn werk? Wie zou Hem niet met grote eerbied aanbidden en eren?

Maar wie deze Christus mag leren kennen wordt door Zijn Geest vernieuwd naar Zijn evenbeeld, zodat Hij ook iets van Diens schoonheid gaat vertonen. Een christen deelt in de Geest van Christus en die Geest is bezig hem te herscheppen. Ja, een zondaar is lelijk, foeilelijk, misvormd door duizend zonden. Melaats van de hoofdschedel af tot de voetzool toe. Maar zo blijft een zondaar die door de Heilige Geest onder handen genomen wordt niet. "Des Konings dochter is geheel verheerlijkt inwendig". Herschappen worden wil zeggen dat God weer kan zeggen: het is zeer goed.

Daarom wordt een christen er ook toe opgeroepen die geestelijke schoonheid te zoeken. Bijvoorbeeld in Fil. 4:8:

"Voorts broeders, al wat waarachtig is, al wat eerlijk is, al wat rechtvaardig is, al wat rein is, al wat liefelijk is, al wat wel luidt, zo er enige deugd is en zo er enig lof is, bedenkt dat". Ja, ze worden opgeroepen om in hun wandel God te behagen: 1 Thess. 4:1. Om te wandelen zoals Hij gewandeld heeft: 1 Joh. 2:6. Om hun leer te versieren: Tit. 2:10. Belooft de Heere ook Zelf niet dat Hij de zachtmoedigen zal versieren met heil: Ps. 149:4.

Verschillende kanten

En dan krijgt die schoonheid verschillende aspecten. Dan is de rechtvaardige moedig als een jonge leeuw: Spr. 28:1. In zichzelf is hij machteloos, net als het konijn of de klipdas uit vs. 26. Maar in de Heere is hij sterk en moedig. Dan kan Nehemia zeggen: Zou een man als ik vlieden? (Neh. 6:11). En Paulus roemt: In Hem zijn wij meer dan overwinnaars (Rom. 8:37).

Hij is ook vaardig om het pad van Gods inzettingen te lopen: Ps. 119:32. De Heere maakt immers zijn voeten als die der hinden en Hij doet hen op de hoogten der aarde treden: Hab. 3:19. En hij wordt ook bekwaam om leiding te geven aan anderen, zoals de geitebok voor de kudde uit gaat. Leiding geven in het gezin. Leiding geven aan de kinderen. Hun huis wel regeren...

Ontmoetingsdag

Urk, 20 september 2008.

Velen waren van mening dat we op zaterdag de twintigste september een kostelijke dag hebben gehad en ik ben het met die velen van harte eens. We waren erg blij met een goede opkomst, ook van jonge mensen. Op hun aanwezigheid wordt gelet en het wordt gewaardeerd. Bij velen voorzien onze Panddagen in een behoefte. Dat is uit de gesprekken, waarin overigens veel bekende zorgen naar voren kwamen, wel gebleken. Wat is het schrijnend als de breuk die door onze kerken heen loopt, ook door huwelijken en gezinnen gaat. Wat een verdriet als men zich niet alleen vreemdeling op de aarde voelt, maar ook vreemdeling in de kerk en door weinig mensen begrepen. Wat een zorg als men niet meer op kan gaan naar de lust van het hart. Ook vandaag wordt nog door menigeen gedacht dat de waarhetpanders in onze kerken mensen zijn die slechts met allerlei ontwikkelingen op liturgisch vlak niet mee kunnen komen (kinderachtig hoor, wie maakt zich nu zo druk om bijzaken, wordt dan gedacht) en dat hun "geeloofsbeleving" ook niet meer van deze

En zo ook het beeld van Christus vertonen in hun koning-zijn. Als koningen tegen de zonde strijden. Als koningen gezag hebben en uitoefenen. Dan komt er iets dat respect afdwingt.

Zo heeft de Heere het leven van de Zijnen bedoeld. Zo wil Hij er in verheerlijkt worden. Dat is niet in strijd met dat andere aspect dat van hun afhankelijkheid en geringheid spreekt. Ook dat is waar. En in eigen waarneming zijn ze ook vaak ellendig en nooddruftig. Maar dat andere is er ook. Dient er althans te zijn. Daar heeft God recht op. Hoe dat nagestreefd dient te worden? Luister dan maar weer opnieuw naar de woorden die zojuist werden aangehaald uit Fil. 4:8.

Wees niet altijd bezig met lelijke dingen. Heb het niet altijd over de zonde en haar gevolgen en hoe lelijk de wereld is en hoe bang we kunnen zijn voor dingen die ons schrik aanjagen. Bedenk wat liefelijk is; wat wel luidt. Heb zeker in de zonde uw levenselement niet. Mijdt die en vlucht er van weg. Sta af van ongerechtigheid. En wees gedurig in de vreze des Heeren. Vraag niet: Wat zit hier voor kwaad in? Vraag niet: Hoe ver kan ik meegaan? Vraag liever: Wat zit hier voor schoons in? Wat is hierin liefelijk? En zoek datgene wat God verheerlijkt en uw ziel verheft.

P. den Butter.

tijd is. Dat de smart dieper ligt en de verontrusting voortkomt uit het feit dat het geloof vanaf kansels wordt verondersteld en de onderscheidende prediking meer en meer wordt losgelaten, wordt helaas niet verstaan. Of wil men het niet verstaan? De gemeenteleden zitten zonder onderscheid allemaal in het schuitje dat naar de hemel vaart, maar van een waarachtige bekering uit, door en tot God hoort men niet. Daarom ook niet het spreken uit het wonder. Ontdekking is een vreemd woord en een vreemde zaak geworden. Daarom ook de openbaring van Christus aan een mensenkind die schuldenaar is geworden voor God. We mogen echter ook niet ontkennen dat de Heere doorgaat met Zijn werk, ook onder ons. Daarvan hebben we ook vernomen. De gedachte dat de Heere ons verlaten heeft, worde ver van ons geworpen. Wel hebben wij Hem verlaten, dagen zonder getal. In de wederkeer tot God ligt de oplossing, persoonlijk, ambtelijk, kerkelijk.

Om half 11 hebben we de dag geopend. We gaven door wat we weten van ons reactielid ds. P. den Butter en ook dat de

gezondheid van br. A. Beukers achteruit gaat. Stuur hem en zijn vrouw eens een teken van medeleven; het adres is: Tous-saintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn. Ook vanuit ons blad brengen we hem en zijn vrouw een hartelijke groet!

Na het zingen van Psalm 63:2 en 3, openingsgebed en Schriftlezing van Zacharia 1:1-6 spraken we naar aanleiding van vers 3: Keert weder tot Mij, spreekt de HEERE der heirscharen, zo zal Ik weder tot ulieden keren, zegt de HEERE der heirscharen. God roept ernstig en welmenend, waarschuwend en belovend. Hoe nodig is het dat we in de prediking gewaarschuwd, gelokt en genodigd worden. Waar de stem der profeten nog gehoord mag worden, zullen twee dingen openbaar komen: aan de ene kant onwil en ongeloof, aan de andere kant gewilligheid. Zo machtig is de Heere, dat Hij het hart van een gevallen menskind gewillig maakt. Dan ziet hij in, niet dat hij een lief kind van God is, maar dat hij een afwijker is en dat hij voor God niet kan bestaan. De droefheid naar God werkt een onberouwelijke bekering tot zaligheid. De wederkeer tot God is niet de voorwaarde voor Zijn wederkeer tot de mens, maar wel de weg waarin Hij wederkeert. God keert weer in en om Christus will! Daarom alleen en daarom ook zeker! Zo zegt Zacharia het. Ook over de doodstaat van de mens is nog wat gezegd, maar daar kom ik later in een apart artikel nog op terug. Het hart van een mens is zo hard, dat slechts goddelijke liefde en genade het verbreken kan. Zo blijft er niets in de mens te roemen over en wordt het hier in beginsel en straks volkomen: door U, door U alleen, om het eeuwig welbehagen. We zongen Psalm 79: 4 en 7. Heerlijk die psalmen en ook de manier van zingen; geen gesleep en ook geen gejacht en goed orgelspel van br. van Leeuwen, heel fijn! Ds. L.W. v.d. Meij uit Driebergen was de tweede spreker. Hij sprak over de altijd weer zo ontroerende geschiedenis van de Samaritaanse vrouw uit Johannes 4. Niet de gehele geschiedenis natuurlijk, maar enige mooie en duidelijke lijnen werden getrokken. Allereerst dat ontluikend leven in die vrouw. Als de zon opgaat in de natuur staat die niet één twee drie aan het hoogste hemelpunt, maar de zon gaat geleidelijk op. Zo ook in het leven van deze vrouw. Eerst is "die Man" slechts een Jood, daarna toch wel een bijzondere Jood, zo vriendelijk, daarna lijkt Hij haar een Profeet te zijn. Dit is zo herkenbaar. Zij zal er achter komen dat Hij de hoogste Profeet is, de Christus, Die in de wereld komen zou. Zij brengt op een gegeven moment een godsdienstig vraagstuk naar voren. Ook ik was er altijd van uitgegaan dat dit een afleidingsmanoeuvre was, omdat zij die

ontdekkende vraag en die ontdekkende woorden van de Heere pijnlijk vond. Maar de spreker sprak overtuigend en had Calvijn ook op zijn hand. Het is geen ontsnappingspoging, maar een vraag die wezenlijk was en die ze stelde vanuit haar overtuiging dat Hij Die met haar sprak een profeet was! Christus ging er dan ook uitgebreid en duidelijk op in en toonde aan dat de ure was gekomen dat Gods ware aanbidders niet naar het een of andere heiligdom hoeven te reizen, maar Hem zullen gaan aanbidden in geest en in waarheid. Dat opende ook perspectieven voor die vrouw! Op dat geestelijk aanbidden ging ds. v.d. Meij tenslotte in en stelde de onvermijdelijke vraag of wij er ook iets van mochten kennen. Aanbidden is ten diepste aan de grond komen, een Leidsman nodig hebben. De Vader zoekt zulke aanbidders op. Een mooi onderwerp waar met aandacht naar werd geluisterd. Na het zingen van Psalm 105: 1, 2 en 3 vroeg ds. v.d. Meij een zegen over de maaltijd en verlieten we de kerkzaal. Er was weer eten en drinken te koop, buiten stond de inmiddels bekende viskraam weer en ook was er een boekentafel. Urk is een plaats die uitnodigt om wat rond te kijken, je kunt er een mooi dagje van maken, het weer was bijzonder fraai. Dat kregen we er zomaar bij van de Heere. Tussen de middag blijkt dat de dag ook een echte ontmoetingsdag is. Fijn om met elkaar te spreken, zorgen te delen, maar ook om te spreken over de dingen die eeuwigheidswaarde hebben. Als de ene vreemdeling op aarde een andere vreemdeling tegenkomt, wordt de vreemdelingschap even vergeten en komt er een voorsmaakje van wat toch eenmaal het geval zal zijn, als de bede van de Hoge priester verhoord zal worden, waar Hij bidt: Opdat zij allen één zijn, Joh. 17:21a.

Om twee uur beklom ds. M.A. Kempeneers de kansel. We zongen van het hijgend hert en: O mijn ziel, wat buigt ge u neder. Die psalm werd ook gelezen. Ds. Kempeneers sprak van de dorst naar God. Wat dorst is weten wij. Wat de dorst naar God is weten wij van nature niet. De Heere werkt het gemis naar Hem, voor het eerst, of zoals in Psalm 42, bij vernieuwing. De omstandigheden moesten daartoe medewerken. De dichter kende het verlangen naar de levende God om voor Zijn Aangezicht te mogen verschijnen. Als er van Gods Aangezicht gesproken wordt, mogen we aan Hem denken Die gezegd heeft: Wie Mij gezien heeft, heeft de Vader gezien. Alle golven en baren zijn over Christus heengegaan, en daarom is er de vervulling van het verlangen naar Gods Aangezicht. Gods kind is niet als de kameel, die water in voorraad heeft.

Ook nu zijn er mensen die altijd zichzelf kunnen helpen, maar in deze psalm horen we Gods kind schreeuwen naar wateren waar hij niet bij kan komen. Maar Gods goedheid zal zijn druk in geluk verwisselen! Met de oproep: o alle gij dorstigen, komt tot de wateren, Jes. 55, besloot ds. Kempeneers zijn toespraak. Het was stil in de kerk. Wat een voorrecht als er onder de prediking gegeten en gedronken mag worden. We zongen Psalm 84:3 en 5 en daarna was het al weer tijd voor de slottoespraak. Die werd verzorgd door ds. A.A. Egas, die weer eens op zijn oude kansel stond. Hij bepaalde ons vanuit Openbaring 3 bij de kloppende Heiland aan de deur van Laodicea. Zo heeft Hij ook vandaag aan de deur van ons hart gestaan! Hij laat de gemeente hun diepe armoede zien en biedt rijke heilsgoederen aan. De welmenendheid van de hemelse Koopman werd ons getekend. Erg is het als we van onze onmacht een grendel op de deur maken en niet erkennen dat het onwil is, die Hem buiten ons leven houdt. We zongen tenslotte Psalm 95: 4 en 5. We schrokken even toen de stroom onder het zingen uitviel, maar het heeft aan het goede van deze dag niets afgedaan. We gingen weer uiteen. Velen gesterkt door het Woord van God. Allen die aan deze dag medewerkten, en dan denk ik ook aan degenen die op de kleintjes hebben gepast, hartelijk dank, alsmede voor de gastvrijheid van de kerkenraad om in de Eben Haëzer samen te komen.

K. Hoefnagel

Voor u gelezen

Gebed voor het gebruik van het Heilig Avondmaal

Heere Christus, Zoon van de levende God, ik arme, kom tot U Die rijk zijt; ik ellendige, kom tot U Die barmhartig zijt; ik kom tot U omdat U mij uit louter genade hebt laten nodigen. Verstoot mij daarom niet, laat mij niet ledig van U heengaan. Ik beken, dat ik van mijzelf deze hemelse spijs onwaardig ben. Maar U kunt mij waardig maken door Uw grote barmhartigheid. Ik ben naakt en ontbloot van mijzelf, maar U Die mij genodigd hebt, geeft mij ook de witte klederen van Uw verdiensten en wedergeboorte, opdat mijn naaktheid niet gezien zal worden. En omdat het niet genoeg is, dat ik het brood van de Heere nuttig, tenzij ik ook deel heb aan het lichaam van de Heere, zo bid ik U ootmoedig, wil toch in mijn ziel storten een geestelijke honger en dorst, opdat ik met deze geestelijke spijs verzadigd mag worden tot het eeuwige leven. Geef mij rechte ootmoed door de kennis van en het berouw over mijn zoden, opdat ik

door Uw genade verkwikt mag worden. Werk in mijn hart een heilige aandacht, om Uw dood recht te verkondigen en deze hemelse spijs recht te onderscheiden, sterk mij door dit Heilig Avondmaal in het rechte geloof, de hoop en de liefde, opdat ik Uw gemeenschap levendig mag gevoelen, hier door genade en daar boven in heerlijkheid met alle uitverkorenen tot in eeuwigheid. Amen.

Dankzegging na het gebruik van het Heilig Avondmaal

Ik dank U, o Heere, voor Uw onuitsprekelijke liefde, omdat ik niet alleen in U ben en mij beweeg, maar vooral omdat het U beliefd heeft om mij voor eeuwig in Uw Koninkrijk te doen leven, mij te verlossen van de eeuwige verdoemenis die ik door mijn zonden verdiend had. O, goede God, laat dit kostbare bloed niet tevergeefs voor mij zijn uitgestort, maar voed mijn ziel altijd door de gemeenschap met het lichaam van Uw Zoon. Maak mij levend in Zijn bloed, dat ik van het getal van Uw kinderen en een lidmaat van Uw gemeente mag wezen. Dat ik niet zo ongelukkig mag zijn door het misbruiken van deze heilige spijs, die Uw Zoon zo veel gekost heeft. Dat ik ook niet moge gelijken op de honden die tot hun uitbraaksel, of op de varkens die tot hun modderpoel terugkeren. Laat mij, o Heere, tot geen prijs van de wereld Uw heilig verbond verlaten, want tot Wie zou ik anders gaan dan tot U Die het Woord van het eeuwige leven hebt. Laat de gedachtenis van het lijden van Uw Zoon niet maar één enkele dag voor mijn ogen staan, maar laat mij eeuwig deze goede Zaligmaker vereren, Die ons door Zijn testament een zo heerlijke erfenis heeft nagelaten en waarvan Hij ons zulke schone onderpanden in zijn Heilig Avondmaal heeft gegeven. U dan, o God, mijn Schepper; U, u Christus, mijn Zaligmaker; U, o Heilige Geest, mijn Trooster, Die deze heilige vereniging van de mensen met God en van de aarde met de hemel tot stand brengt, m U, enig en waarachtig God drie Personen, zij de eer en de heerlijkheid. Ik, arm schepsel, beveel mij aan bij deze heerlijke Drievuldigheid en van vanaf dit uur gezind om in vrede en blijdschap de dood tegen te treden, omdat deze goede Zaligmaker, Jezus Christus mijn leven is. Ik ben gewillig om de geneugten van deze wereld te verlaten, omdat in het huis van de Heere een zo heerlijke spijs is, die ik in Zijn Woord en in het Avondmaal geproefd heb, verwachtede met groot verlangen de ware genieting daarvan in de heerlijkheid van mijn God. Amen.

Godefricus Udemans

Persbericht

LCJ 23+ Bijbelstudieconferentie

Van vrijdagavond 7 tot maandagmorgen 10 november 2008 organiseert het LCJ i.s.m. de HHJO een Bijbelstudieconferentie voor jongeren vanaf 23 jaar. Je kunt je hiervoor aanmelden via de website www.lcj.nl.

Een Bijbelstudieconferentie geeft een mooie gelegenheid om samen met vrienden - die je misschien niet zo vaak meer spreekt - je op te geven om deze conferentie mee te maken.

Thema: De Psalmen voor jou

Vrijdagavond ds. J. Joppe
De psalmen in NT tijd
Zaterdagmorgen ds. A.K. Wallet
Gebedsworsteling en -verhoring
Zaterdagavond ds. W.van Vlastuin
Verlangen naar God
Zondagmorgen ds. C. Verheul
Schuld en zondekennis
Zondagavond ds. C. Westerink
Lofprijzing en aanbidding

De Bijbelstudieconferenties kenmerken zich door het luisteren naar het Woord van God in lezingen, verzorgd door predikanten uit de beide kerkverbanden. In een aansluitende bespreking, meestal in kleine groepjes, wordt het thema verder uitgediept en er is alle ruimte om vragen aan de sprekers te stellen.

De zaterdagmiddag is een vrije middag met alle ruimte om een boswandeling te maken of een plaatsje in de omgeving te bezoeken. Tussen de lezingen door en 's avonds is er ruimte voor ontmoeting en contact.

Op de conferentie is plaats voor maximaal honderd jongeren. De conferentie zal gehouden worden in de Bosbeek in Bennekom. De kosten voor deelname bedragen € 80,- p.p.

LCJ voert actie China

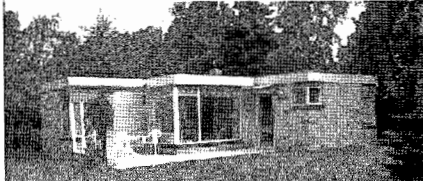
China voor Christus! De slogan waaronder de jeugdverenigingen, clubs en zondagsscholen van het Landelijk Contact Jeugdwerk het komende seizoen actie gaan voeren. Onder andere door de al bekende WC-papieractie hopen ze geld in te zamelen voor het weeshuisproject Mefiboseth en een tentenmakersproject in China. Concreet betekent dit de opzet van een kaasboerderij in China, waarin eerst door daad en later door woord geëvangeliiseerd kan worden. Nieuw is dat dit jaar ook de -12 clubs en zondagsscholen bij de actie betrokken zijn. Ze verkopen onder andere het spel China-

Vakantie op Texel

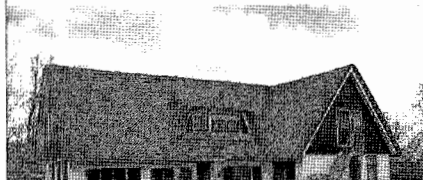
De Verrassing.nl

Veertien accommodaties, waaronder acht bungalows en vijf nieuwe chalets.

De Noordel

Park achter De Verrassing. Vijf luxe bungalows met veel privacy.

De Noorderhoeve.nl

Twee vakantiewoningen voor zorgvakanties. Ook uitermate geschikt voor minder validen.

Boeken? Bel 0222 31 89 06

Stichting steun
Messias-belijdende Joden

Postbus 22 3860 AA Nijkerk

Voor informatie:
Ds. G. Bouw.
Tel.: 0172 - 470040
E-mail: g.bouw@solcon.nl

Steun de
evangelieverkondiging
door Messiasbelijdende
Joden in Israël

Stort uw gift
op rekening 37 78 53 496 (Rabobank)
of 833 07 97 (Postbank)

Wij verzorgen graag een lezing
of diaprojectie op uw gemeentevergadering
of verenigingsavond

Avondrust
Rotterdam-
IJsselmonde
T. 010 - 482 90 28

Rehoboth
Rotterdam-
Alexanderpolder
T. 010 - 420 98 06

SGZZH

*dáár voel
ik me thuis!*

Zelfstandig wonen in een comfortabel 2- of 3- kamerappartement voor senioren?

Van harte welkom in de serviceflats Avondrust en Rehoboth! U woont hier zelfstandig, maar kunt natuurlijk ook gebruik maken van onze zorg- en dienstverlening. Een bijzondere meerwaarde is onze reformatorische identiteit. Kom zélf eens kijken!

Rondleiding? Meer informatie? Bel ons!

Run dat speciaal voor de actie door het LCJ ontwikkeld is.

De komende periode zullen er op verschillende plaatsen in het land ActielnstructieAvonden gehouden worden waarop een actieteam uit iedere gemeente (bestaande uit leiding en jeugd) geïnstrueerd wordt over de actie.

Stichting Bonisa Zending ontvangt 50 % van de opbrengst van de actie. Omdat het LCJ geen subsidie meer ontvangt, zal 50 % van de opbrengst voor de eigen organisatie zijn. Voor meer informatie, kijk op www.chinavoorchristus.nl.

Profiteer van de lustrumactie!

ADSL voor maar

€ 16,95

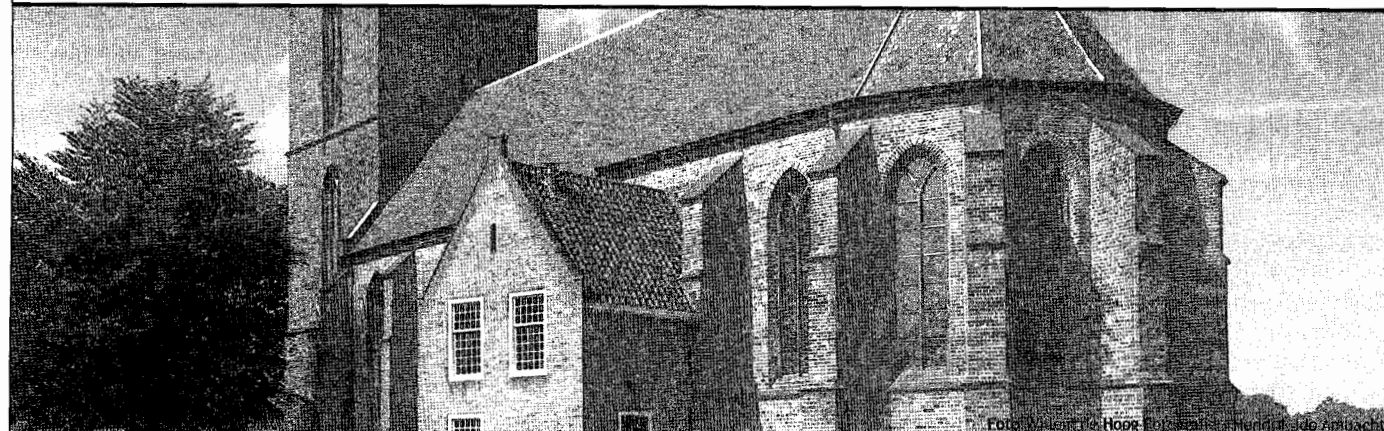
per maand!

Meer weten?
Kijk op www.kliksafe.nl/lustrumactie
of bel (0341) 27 49 99.

kliksafe ... bewuste keus

bis

Betrouwbare audio oplossingen voor optimale verstaanbaarheid

Verstaanbaarheid is belangrijk. Zeker in de kerk. Vertrouw daarom op BIS voor advies, ontwerp, installatie en onderhoud van de juiste audio oplossing voor uw kerk- of verenigingsgebouw.

BIS levert:

• Geluidsversterking	• Systemen voor centrale bediening
• Ringleidingen	• Betrouwbare kerktelefonie met extra helderheid
• Opnameapparatuur	• Meting akoestiek en spraakverstaanbaarheid
• Cameraregistratie	• Persoonlijke aandacht en service
• Projectieapparatuur	• Technisch onderhoud en storingsdienst

Bel BIS! 0180-486777. Of ga naar www.bis.nl

Eén leverancier voor al uw audio oplossingen. En meer! Kies voor betrouwbaarheid. Kies voor BIS.